

ÚRAD VEREJNÉHO ZDRAVOTNÍCTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Trnavská cesta 52
P.O.BOX 45
826 45 Bratislava

Bratislava, 15. februára 2023

Zimný smog nepriaznivo vplýva na zdravie, zhoršiť ho môže aj kúrenie nevhodným palivom

Smogové situácie sú spôsobené zhoršením rozptylových podmienok v ovzduší v dôsledku nepriaznivého počasia. Najčastejšie ide o inverzné situácie, kedy vrstva ovzdušia nad terénom, najčastejšie v dolinách, sa prakticky nepohybuje a všetky znečisťujúce látky vznikajúce v danej lokalite z výrobných činností, vykurovania a výfukových plynov áut, zostávajú v dýchacej zóne človeka. Dochádza tak k prekročovaniu maximálnych prípustných hodnôt znečisťujúcich látok.

Smog v zime býva výraznejší najmä preto, že ide o vykurovaciu sezónu so zvýšeným prísunom emisií z vykurovania do ovzdušia. **„Zimný smog obsahuje okrem oxidov dusíka a oxidov síry najmä prachové častice. Zo zdravotného hľadiska sú najvýznamnejšie jemné častice pod 10 µg (PM10), ktoré pri vdychovaní prenikajú do dolných dýchacích ciest. K najcitlivejším skupinám patria alergici - astmatici, osoby s chronickým ochorením dýchacej alebo srdcovo-cievnej sústavy, veľmi malé deti a tehotné ženy,“** hovorí vedúca Odboru hygieny životného prostredia ÚVZ SR **Mgr. Milada Eštoková, PhD.**

U ľudí môže zimný smog spôsobiť akútne účinky vo forme dráždenia očí, slizníc nosa a hrdla, vyvolať kašeľ a pocit tlaku na hrudi. U alergikov to môže viesť aj k vyvolaniu astmatického záchvatu, u osôb s chronickým ochorením dýchacej alebo srdcovo-cievnej sústavy k zhoršeniu aktuálneho zdravotného stavu.

„Dráždenie dýchacích ciest spôsobuje silnejšie prekrvenie slizníc horných dýchacích ciest, a tým vytváranie priestoru na ich kolonizáciu baktériami a vírusmi, ich následné pomnožovanie a vznik infekčných ochorení dýchacích ciest, napríklad chrípky,“ upozorňuje **doc. MUDr. Kvetoslava Koppová, PhD.** hlavná odborníčka hlavného hygienika SR pre hygienu životného prostredia.

[Upozornenia na smogovú situáciu](#) pre PM10 vydáva Slovenský hydrometeorologický ústav (SHMÚ). O vzniknutej smogovej situácii musí bezodkladne svojich obyvateľov informovať aj obec cez dostupné komunikačné prostriedky (napr. miestny rozhlas, verejná oznamovacia tabuľa, internetová stránka obce). Cez smogový varovný systém sú informované i príslušné regionálne úrady verejného zdravotníctva v Slovenskej republike, ktoré spolupracujú s dotknutými obcami a môžu poskytnúť podrobnejšie informácie o dopadoch znečistenia ovzdušia na zdravie a možnostiach ochrany.

Ako by sa mali obyvatelia chrániť pred zbytočným/nadmerným vdychovaním takto znečisteného ovzdušia:

- obmedziť športovanie a nadmerné aktivity vonku,
- obmedziť vetranie v interiéroch,
- skrátiť celkovú dobu pobytu vonku,
- vyvarovať sa iných aktivít znečisťujúcich ovzdušie v dýchacej zóne (fajčenie, voľné spaľovanie, lepenie, prášenie a pod.).

Obmedzenia treba dodržiavať a aktivity časovo obmedziť tým viac, čím vyššie sú koncentrácie prachových častíc a čím rizikovejší z hľadiska zdravia sú jednotlivci. Ak sa prejavia zdravotné problémy, treba vyhľadať lekára a postupovať podľa jeho pokynov.

Počas vykurovacej sezóny pri snahe ušetriť finančné prostriedky vynaložené na vykurovanie sa stáva aj to, že k znečisťovaniu ovzdušia prispievajú aj domácnosti s vlastným vykurovaním. Mnoho ľudí totiž využíva nevhodné palivá na vykurovanie.

„Pri kúrení treba používať iba palivo na to určené, čiže nespáľovať žiadne odpady ako plasty, gumy, lakovaný nábytok, drevotriesky a podobne, pretože sa pri tom uvoľňujú nebezpečné chemické látky ako dioxíny, formaldehydy, fenoly, kyanidy a iné nebezpečné škodliviny, ktoré sú rizikom pre zdravie a životné prostredie,“ radí **RNDr. Oľga Miklánková** z Odboru hygieny životného prostredia ÚVZ SR.

Znečistenie ovzdušia zvyšujú aj nepriaznivé rozptylové podmienky počas teplotných inverzií v zimnom období, hlavne v obciach umiestnených v údoliach, s obmedzeným rozptylom emisií z nízkych komínov rodinných domov. Spaľovanie nevhodného tuhého paliva tak významne prispieva k znečisteniu ovzdušia v dýchacej zóne ľudí znečisťujúcimi látkami, ktoré nepriaznivo pôsobia na zdravie.

Znečisťujúce látky, ktoré vznikajú pri takomto vykurovaní, môžu spôsobiť zdravotné problémy všetkým obyvateľom.